

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.650 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 3.020. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

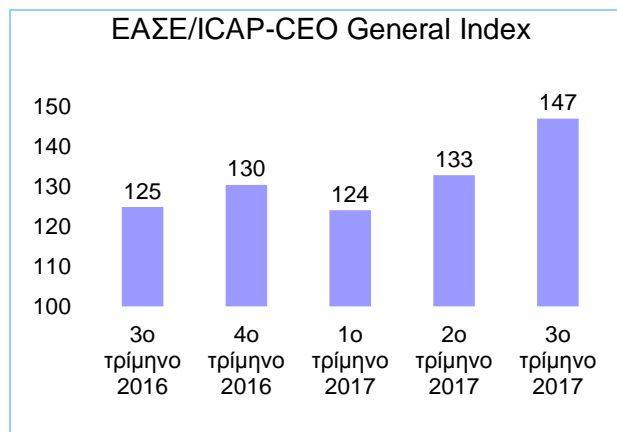
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 2^ο τρίμηνο του 2017 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης αυξήθηκε κατά 0,6% και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε κατά 0,7% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2016 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +2,3% στην ευρωζώνη και κατά +2,4% στην ΕΕ(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το δεύτερο τρίμηνο του 2017 (έναντι του 2^{ου} τριμήνου 2016) διαμορφώθηκε σε +2,2%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στη Ρουμανία (5,7%) και ακολούθησαν Σλοβενία και Εσθονία (5,2%), Λετονία (4,8%), Τσεχία (4,7%), Πολωνία (4,4%), Λιθουανία (4,0%), Σουηδία (3,9%), Ολλανδία (3,8%), Βουλγαρία (3,6%), Κύπρος και Ουγγαρία (3,5%), Κροατία (3,4%), Σλοβακία και Ισπανία (3,1%), Φινλανδία (3,0%), Αυστρία και Πορτογαλία (2,9%), Δανία (2,7%), Γερμανία (2,1%), Γαλλία και Μ. Βρετανία (1,7%), Ιταλία και Βέλγιο (1,5%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (0,8%).

Οι προβλέψεις του ΟΟΣΑ για την Ελλάδα διαμορφώνονται σε (1,1%) για το έτος 2017 και σε (2,5%) για το 2018³. Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁴ για την ευρωζώνη σημείωσε άνοδο από (+1,15) τον Ιούνιο του 2017 σε (+1,34) τον Σεπτέμβριο του 2017.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Σεπτέμβριο του 2017.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) το τρίτο τρίμηνο του 2017 συνέχισε την ανοδική του πορεία και διαμορφώθηκε στις 147 μονάδες. Η σημαντική βελτίωση του δείκτη, οφείλεται στις θετικές προσδοκίες των CEOs για την πορεία της Ελληνικής οικονομίας που στηρίζονται στην εδραιωμένη πεποίθηση για περιορισμό της αβεβαιότητας στις οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις υπό την προϋπόθεση της ευρύτερης αποδοχής των μεταρρυθμίσεων που συμφωνήθηκαν με τους δανειστές ως την μόνη διέξοδο για την επάνοδο της οικονομίας σε αναπτυξιακούς ρυθμούς.

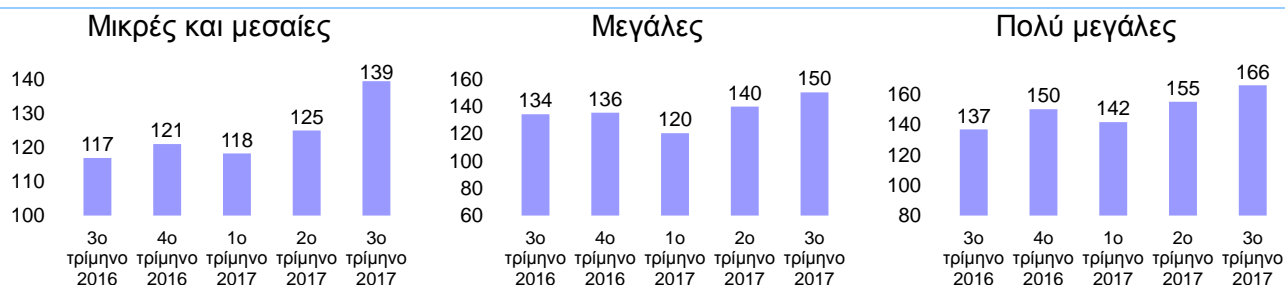
² Eurostat, newsrelease euroindicators, 7 September 2017.

³ OECD, Real GDP forecast July 2017.

⁴ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, September 2017.

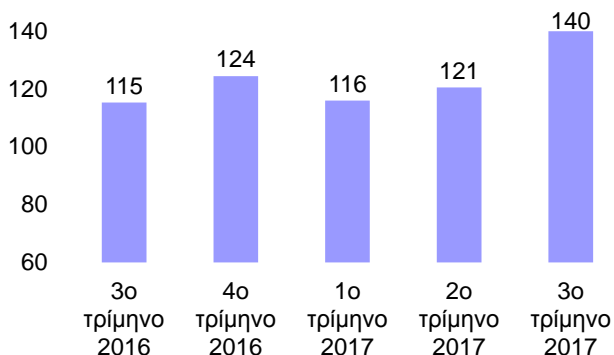
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά μέγεθος δείχνει σημαντική άνοδο του δείκτη σε όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

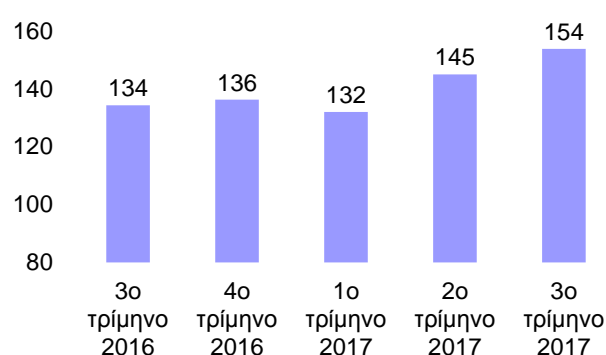

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε αξιόλογη άνοδο και διαμορφώθηκε στις 140 μονάδες έναντι 121 το προηγούμενο τρίμηνο. Ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) παρουσίασε νέα αύξηση στις 154 μονάδες έναντι 145 μονάδων του προηγούμενου τριμήνου.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

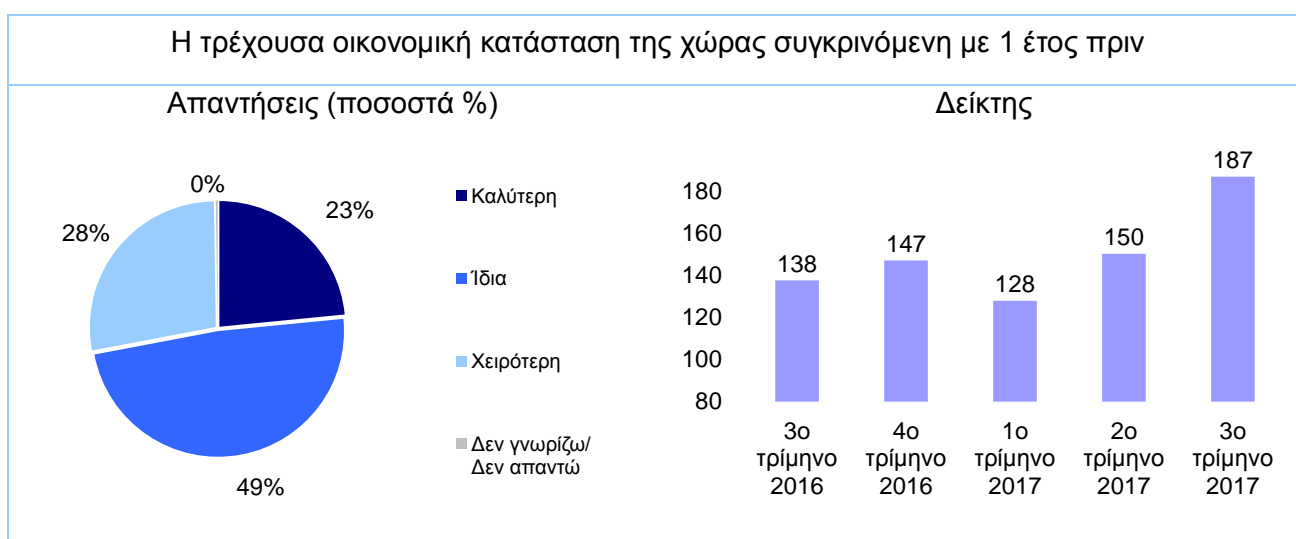

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

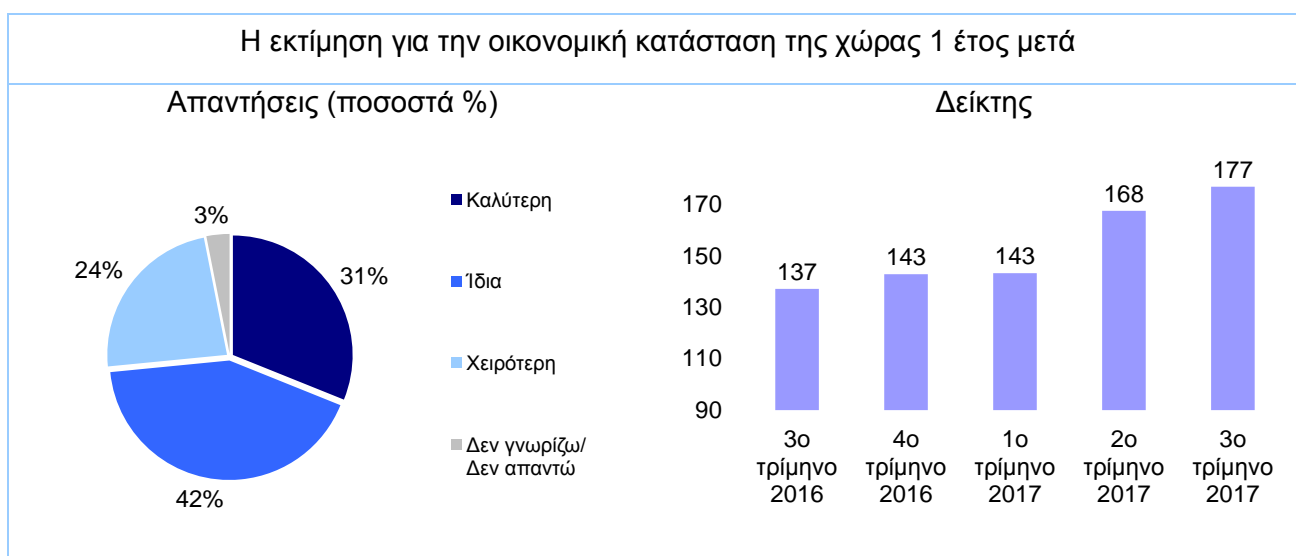

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Σεπτεμβρίου 2017

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας σημείωσε σημαντική άνοδο και διαμορφώθηκε στις 187 μονάδες έναντι 150 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας, αυξήθηκε σε 23% έναντι 11% του προηγούμενου τριμήνου, ενώ παράλληλα το ποσοστό αυτών που δηλώνουν ότι επιδεινώθηκε μειώθηκε σε 28% έναντι 52% το προηγούμενο τρίμηνο. Πιο αισιόδοξοι είναι οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίοι σε ποσοστό 35% δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας είναι βελτιωμένη.

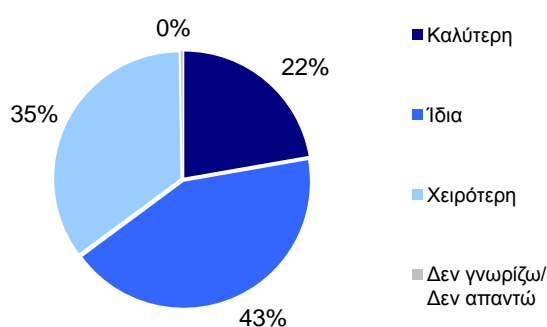
Ο δείκτης οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε νέα άνοδο στις 177 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος διαμορφώθηκε σε 31%, ενώ για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων αυξάνεται σε 45%.

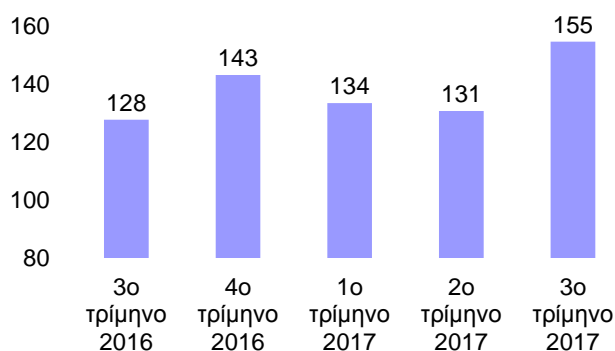
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε αξιόλογη άνοδο στις 155 μονάδες έναντι 131 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν ανήλθε σε 22%, ποσοστό που αυξάνεται σε 26% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και σε 33% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

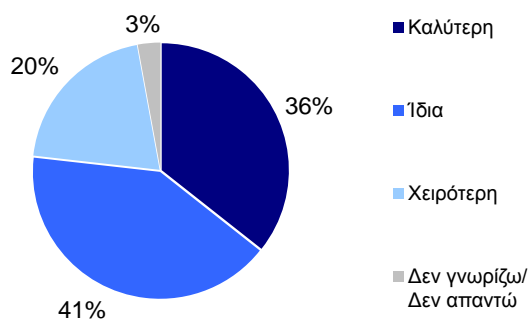
Δείκτης

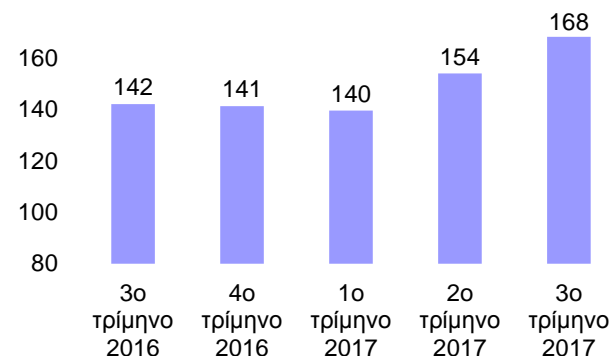
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης παρουσίασε αύξηση στις 168 μονάδες έναντι 154 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή αυξήθηκε σε 36%, ποσοστό που αυξάνεται σε 52% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

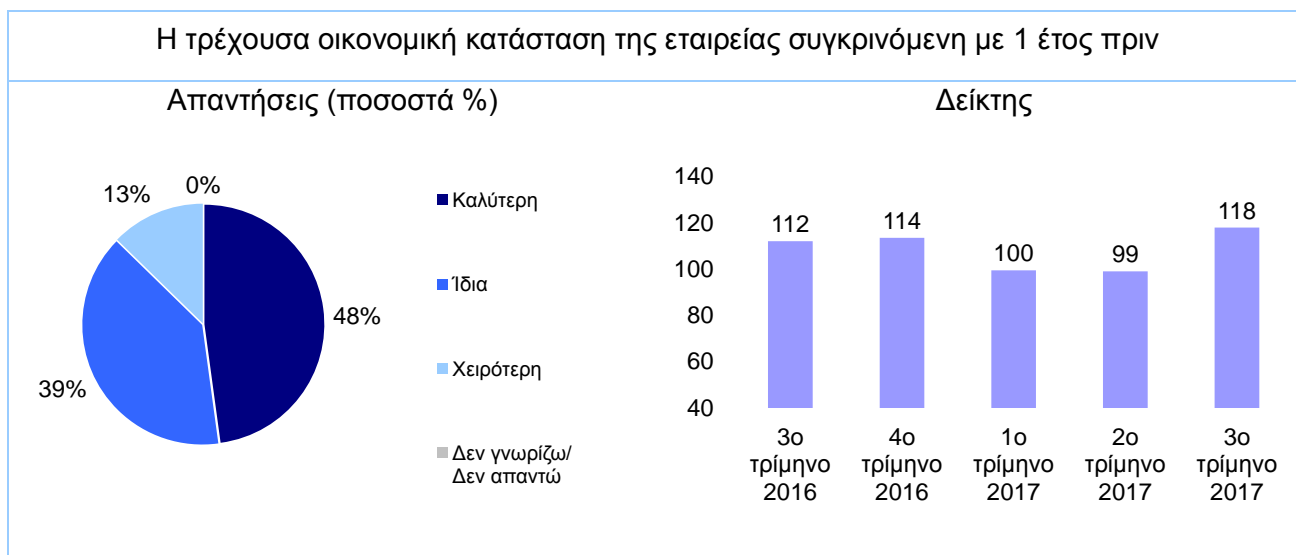
Απαντήσεις (ποσοστά %)

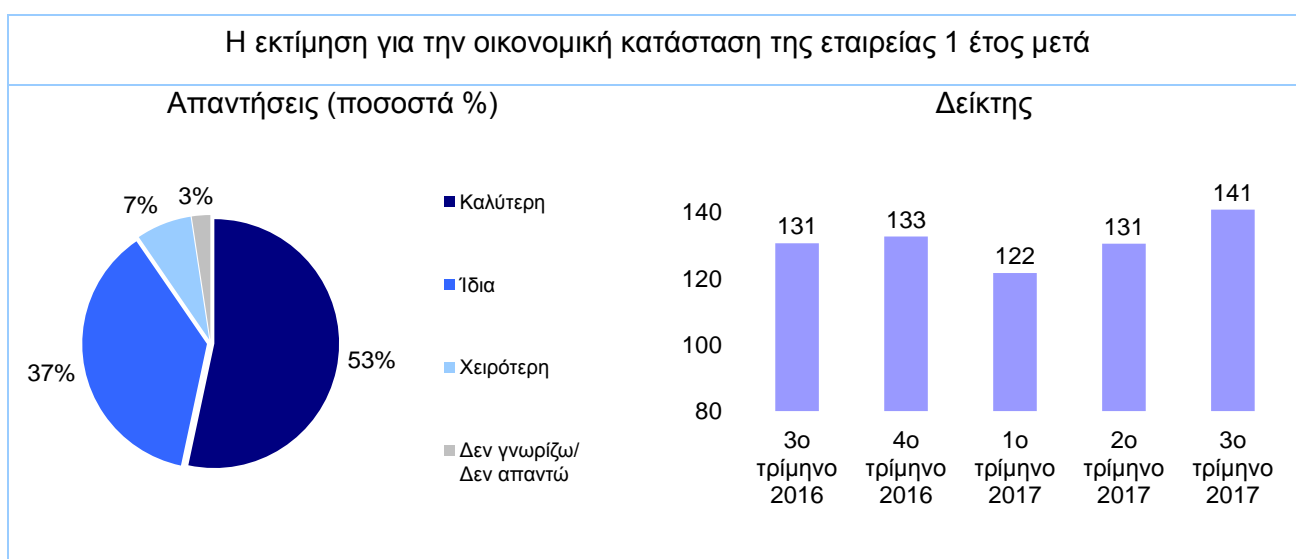
Δείκτης

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών ανήλθε στις 118 μονάδες έναντι 99 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 48%, ποσοστό που αυξάνεται σε 65% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

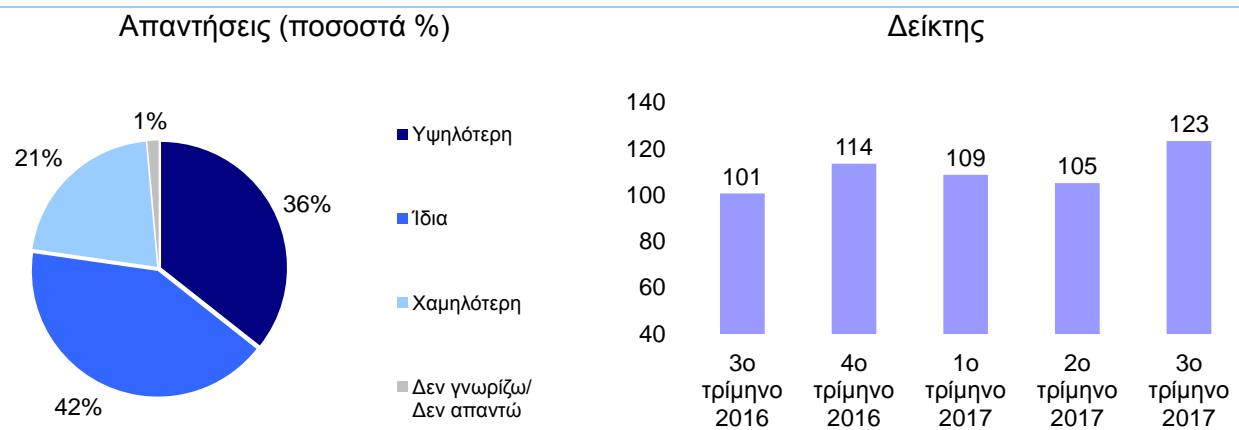

Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε άνοδο στις 141 μονάδες έναντι 131 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που προσδοκεί βελτίωση αυξήθηκε σε 53% έναντι 46% το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ πιο αισιόδοξοι εμφανίζονται οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων με ποσοστό 72%.

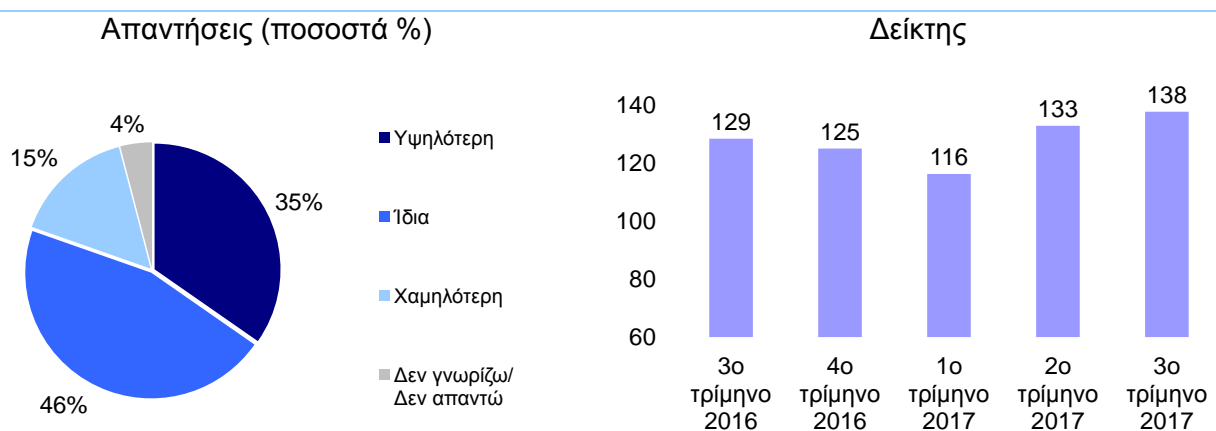
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε άνοδο στις 123 μονάδες έναντι 105 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 36%, ποσοστό που αυξάνεται σε 43% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

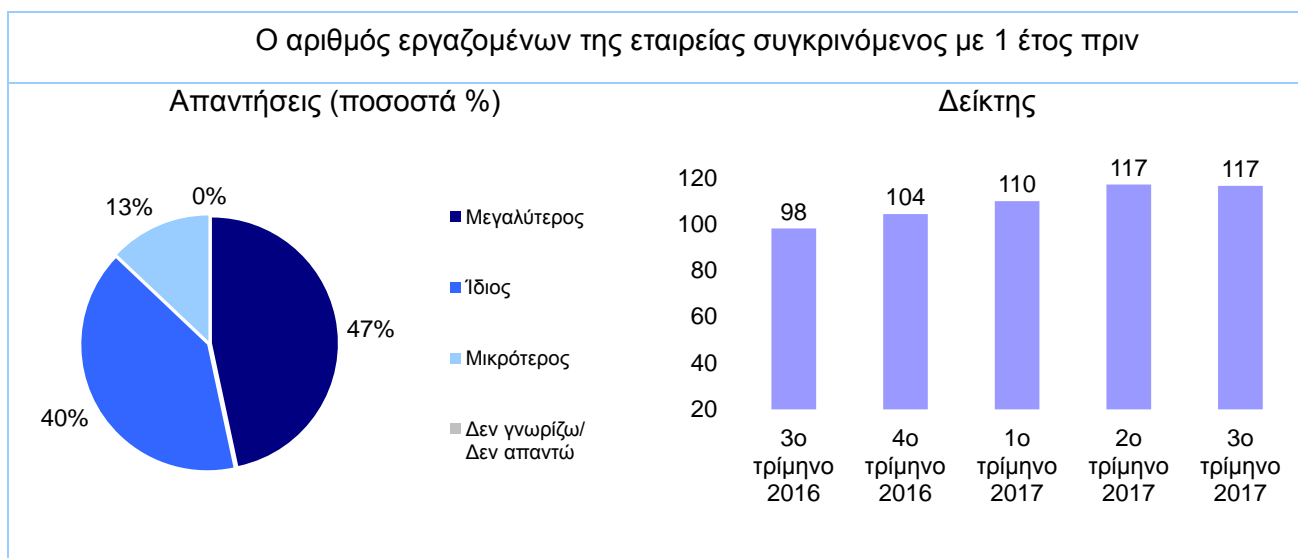

Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών ωστόσο παρουσίασε συγκρατημένη άνοδο και διαμορφώθηκε στις 138 μονάδες έναντι 133 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, αυξήθηκε σε 35% έναντι 31% το προηγούμενο τρίμηνο.

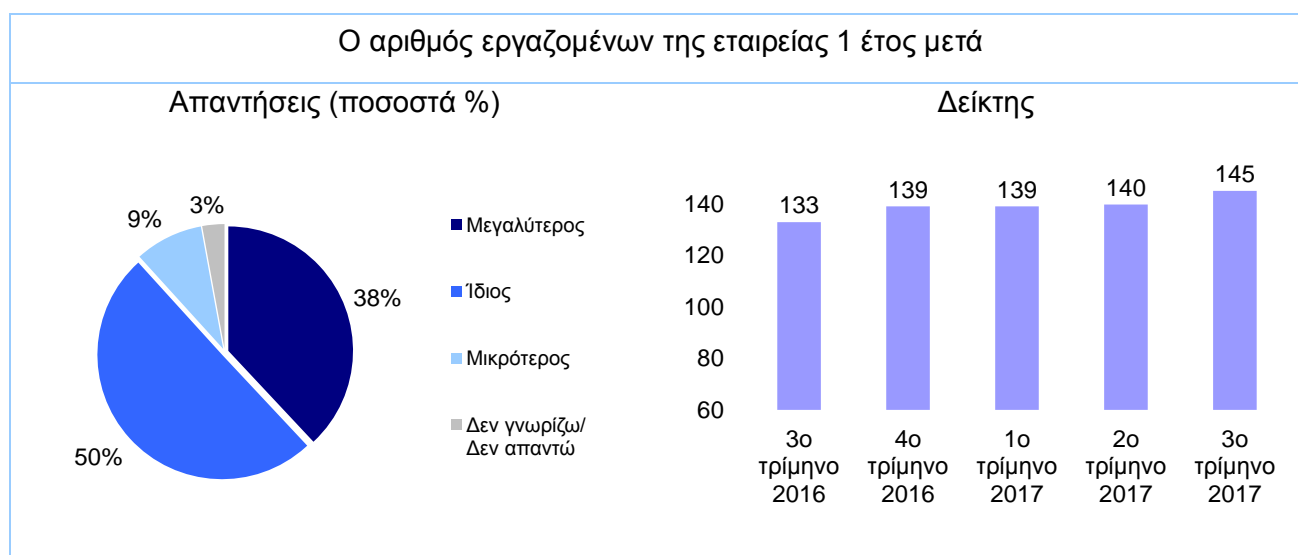
Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης αντίθετα με τους προηγούμενους δείκτες παρέμεινε στάσιμος στις 117 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν, ανήλθε σε 47%, ενώ για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις το ποσοστό είναι αυξημένο σε 58%.

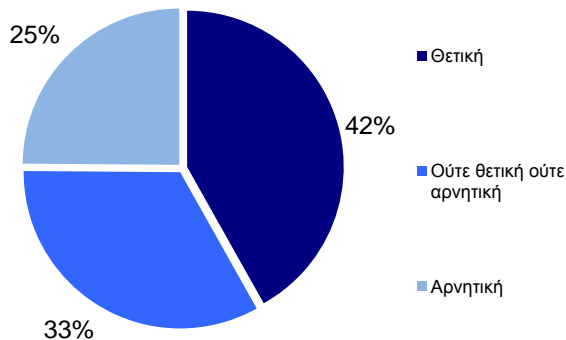

Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης σημείωσε μικρή άνοδο και διαμορφώθηκε στις 145 μονάδες. Το 38% των CEOs δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά, ποσοστό που αυξάνεται σε 52% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον

Η Ελλάδα θα παραμείνει υπό εποπτεία και μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος το 2018, μέχρις ότου εξοφληθεί το 75% των δανείων που έχει λάβει. Ποιά πιστεύετε ότι θα είναι η επίδραση στην οικονομία του καθεστώτος εποπτείας;

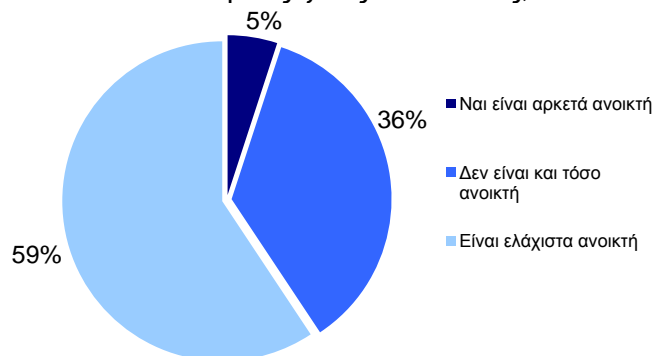

να εκφράσουν την άποψη τους για την επίδραση που θα έχει στην Ελληνική οικονομία το καθεστώς εποπτείας που προβλέπεται από το θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε μέχρι την αποπληρωμή του 75% των δανείων που έχει λάβει. Τέσσερις στους δέκα CEOs δηλώνουν ότι θα έχει θετική επίδραση ενώ ένας στους τρεις ούτε θετική ούτε αρνητική. Αντίθετα ένας στους τέσσερις πιστεύει ότι το καθεστώς εποπτείας θα έχει αρνητική επίδραση στην Ελληνική οικονομία. Σημαντική διαφοροποίηση παρατηρείται

στους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων όπου ένας στους δύο θεωρεί ότι οι επιπτώσεις στην οικονομία θα είναι θετικές.

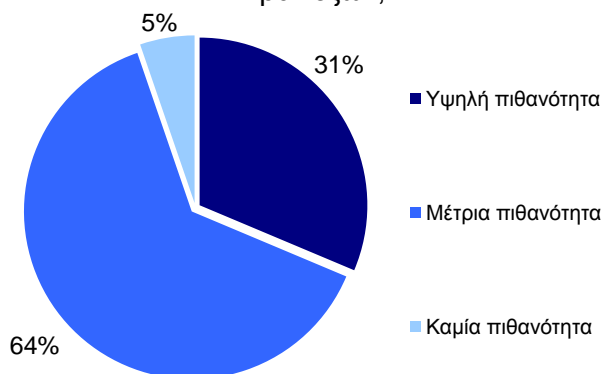
Οι CEOs ερωτήθηκαν επιπλέον για το αν η ελληνική οικονομία είναι πιο ανοικτή στις ξένες στις

Πιστεύετε ότι η ελληνική οικονομία είναι πιο ανοικτή στις ξένες επενδύσεις;

ξένες επενδύσεις. Έξι στους δέκα CEOs πιστεύουν ότι η ελληνική οικονομία είναι ελάχιστα ανοικτή στις ξένες επενδύσεις. Το 36% των CEOs θεωρεί ότι δεν είναι και τόσο ανοικτή, ενώ μόνο το 5% δηλώνει ότι είναι αρκετά ανοικτή στις ξένες επενδύσεις.

Πόσο πιθανή πιστεύετε ότι είναι η πραγματοποίηση νέας ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών;

Ένα σημαντικό ζήτημα για την Ελληνική οικονομία είναι η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Στην ερώτηση για την πιθανότητα νέας ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών σχεδόν ένας στους τρεις CEOs θεωρεί ότι υπάρχουν υψηλές πιθανότητες ανακεφαλαιοποίησης, ενώ έξι στους δέκα εκτιμούν ότι η πιθανότητα είναι μέτρια. Ελάχιστο είναι το ποσοστό των CEOs 5% που πιστεύουν ότι δεν υπάρχει

καμία πιθανότητα να απαιτηθεί νέα ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.